

Het Masterplan Scheldekaaien

Strategische keuzes voor de toekomst

Een ambtelijke werkgroep startte in 1997 met het nadenken over een toekomst voor de Scheldekaaien die aan de historische kern van de stad grenzen. Als resultaat legde de werkgroep het masterplan Scheldekaaien voor dat in 1998 afgewerkt werd. Het masterplan werd door het college van burgemeester en schepenen goedgekeurd in 1998. Het beschrijft de toenmalige situatie en stelde een ontwerp voor van de gewenste situatie. Het plan geeft richtlijnen aan hoe de waterkant van de stad kan ontwikkeld worden tot een meer aantrekkelijk gebied.

Om het masterplan te realiseren werd geopteerd voor een stapsgewijze aan-

De toegang tot het wandel terras Zuid, met de Schelde aan de ene kant en de oude stad aan de andere kant.

pak en een uitvoering van verschillende deelprojecten in een vijftal geografisch afgebakende zones: zone Noord, zone Centrum, zone St. Andries, zone Zuid en zone Nieuw Zuid.

Zone Noord werd ingekleurd als “parkzone met respect voor het oude stratenpatroon en met accenten op historische aspecten”. Deze zone omvat onder andere:

- Hangar 26/27, een markant gebouw dat als een scharnierpunt tussen stad en haven ligt, en dat ondertussen een meer dan bekend Antwerps media-centrum is geworden;
- het Loodswezen, eveneens een markant gebouw met een pleinfunctie aan de waterkant;
- de Marguerie schuilhaven, een op te waarderen site;
- en de site van de voormalige Koolvliet (kaai 25), de vestigingsplaats voor een “museum voor de geschiedenis van de stad”.

Zone Centrum (kaai 19 t/m kaai 22) neemt in het masterplan een belangrijke plaats in. Opvallendste aandachtspunten zijn:

- het Steen, een open monument en het oudste gebouw van deze stad;
- het Steenplein, een poort op de Schelde;
- Hangar 20/21 met de uitbouw van de cruiseterminal;

Hangar 20/21 met de uitbouw van de nieuwe cruiseterminal.

- Hangar 22/23, een attractie rond “Antwerpse Miniaturstad”;
- en een nieuw ponton, een heuse wandelweg op waterniveau.

Op basis van het masterplan werd een haalbaarheidsonderzoek naar een onthaal-infrastructuur voor dag- en zeevaart in Antwerpen uitgevoerd door het onderzoeksbureau BRO. Hieruit bleek dat een professionele

onthaalinfrastructuur voor cruiseschepen ontbrak en dat de stad behoefte had aan een aangepaste, moderne en gebruiksvriendelijke onthaalinfrastructuur voor recreatieve rondvaarten. Kortom de uitbouw van een volwaardig watertoeristisch knooppunt moest in de steigers gezet worden. Het stadsbestuur besliste daarom in zone Centrum een cruiseterminal te laten bouwen.

Met de cruiseterminal die in 2003 afgewerkt wordt, kan de groeiende markt van de vertrekkende zee-cruises (zgn. homeport calls) aangeboord worden. Deze onthaal-infrastructuur is ook noodzakelijk voor het toenemend aantal riviercruiseschepen die in het Willemdok aanmeren. Door de creatie van de jachthaven Willemdok, is de ruimte voor riviercruises immers fel verminderd. Riviercruises vnl. Rijn-schepen varen veelal onder Zwitserse vlag en hebben meestal Amerikaanse en Duitse bezoekers aan boord. Deze riviercruises gebruiken Antwerpen af en toe als homeport, om te vertrekken of aan te komen. Meestal ook als port of call, een tussenstop zeg maar, in een traject van bijvoorbeeld Amsterdam naar Brussel. Toerisme Antwerpen hoopt met de cruisterminal bijkomende bezoekerstromen naar Antwerpen te trekken die voor de lokale en regionale economie belangrijk zijn.

Een tweede project in de zone Centrum, dat in 2003 gerealiseerd wordt, is de vernieuwing van de vlotsteiger of ponton aan het Steenplein. De vernieuwing is noodzakelijk om tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar een aan- en afmeerplaats van rondvaarten, dagcruises, riviercharters, enz. Een viertal rederijen zorgen voor rondvaarten, nl. Flandria, Antverpia, Scheldeland en Reni. Chartervaart wordt momenteel nog niet georganiseerd in Antwerpen. Chartervaart gebeurt meestal met gerenoveerde historische zeilschepen. Omwille van de bruinachtige katoenen zeilen ook wel bruine vloot genoemd.

Vroeger verscheepten bedrijven allerlei soorten vracht o.a. dieren en mest met deze schepen. Vooral in Nederland is dit type schepen bekend. In Antwerpen waren ze in het begin van de 20ste eeuw actief op de Schelde en in de vele toenmalige vlieten en kanalen. Deze zeilschepen worden nu in de chartervaart ingezet waarbij passagiers meerdaagse tochten met overnachting kunnen maken.

Ook voor kaai 19 voorziet het masterplan in een volwaardige aanmeerplaats, een duidelijk visueel zichtbare en afgebakende zone waar vaartuigen bijv. riviercruises kunnen aanmeren.

Met de cruiseterminal en de vernieuwing van de vlotsteiger worden 2 belangrijke stappen gezet in de realisatie van een volwaardig watertoeristisch knooppunt aan de Schelde. In zone centrum blijft het Steen een cultureel-toeristische functie vervullen. Wanneer het MAS, het Museum Aan de Stroom van start gaat, zal het Steen een nieuwe bestemming krijgen. Parkeer-ruimte voor bewoners, bezoekers, stadspersoneel, en een in- en opstapplaats voor autocars blijft behouden.

De **zone St Andries** is de eerste zone die kadert in het totale parkgebied vanaf het Zuiderpaviljoen tot Petroleum-Zuid. Deze zone houdt een parkgebied voor de wijk en voor de stad in, met o.a.:

- een wandelboulevard;
- een stedelijk parkgebied met culturele invulling, bvb. beeldhouwwerken;
- een open ruimte voor tijdelijke manifestaties;
- in- en uitritten voor ondergrondse parkeerplaatsen.

Zone Zuid vormt het tweede deel van een parkgebied, maar dan met een knipoog naar de "kunstenwijk" het Zuid. Het masterplan wijst ook op de noodzaak van een duidelijkere verbinding naar de stad toe. Om die verbinding te concretiseren kan het traject van de kaaimuur aangepast worden. Op verschillende plaatsen wordt de rechtlijnigheid van de kaaimuur dan visueel doorbroken.

In de **zone Nieuw Zuid** is een grotere diversiteit aan functies mogelijk, zoals onder meer:

- een parkgebied in overgang tot de periferie;
- een open ruimte voor tijdelijke manifestaties;
- Park-and-Ride faciliteiten;
- een zone voor maritieme activiteiten;
- een parkeerzone voor touring-cars.

Een mooi stukje groene zone, tussen de Sint-Jansvliet en het Steenplein.